

Field : Coaching

Type : Review Article

Received: 26.03.2016 - Accepted: 29.04.2016

Futbolda Mükemmellik ve Yaşam Boyu Katılım (Uzun Süreli Futbolcu Gelişim Modeli –Kanada, İrlanda ve İngiltere Örneğinin Türkiye’ye Adaptasyonu)

Ali ÖZKAN¹, Arzu ÖZKAN²

¹Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bartın, TÜRKİYE

²Bartın Üniversitesi, Eğitimi Bilimleri Enstitüsü, Bartın, TÜRKİYE

E-Posta: ali_ozkan@hotmail.com

Öz

Dünyanın en popüler sporu olan futbol, dünya üzerinde hemen hemen her ülkede oynanan hem oyuncuların hem de seyircilerin önceden kestirilemeyen ve heyecan verici hareketleri içermesinden dolayı ilgi çekici bir spor branşı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlığın teşviki ve geliştirilmesi açısından bakıldığında, futbol yaşam boyu aktivite ve sağlık tanıtımı için çok uygun bir spordur. Futbol, aerobik ve anaerobik performansın iyi geliştirilmiş olması gereken yüksek şiddetli, aralıklı fiziksel aktiviteleri içeren bir spor branşındır. Futbol yüksek derecede teknik beceri, kuvvet, çeviklik ve dayanıklılık gibi dikkate alınması gereken fiziksel özelliklere gereksinim duyar. Çalışmalarda elde edilen sonuçlar aerobik performansın futbolcuların performanslarının belirlenmesinde önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır. Farklı ülkelerde bundan dolayı futbolda çalışma grupları oluşturulmuştur. Çalışma grubu temel olarak Spor bilimleri alanındaki araştırmaların yanı sıra İngiltere ve İrlanda gibi ülkelerde yer alan futbolcu kalkınma programları karşılaştırılarak Kanada’da oyuncu gelişimi için istenen model olarak LTPD belirlemişlerdir. LTPD uluslararası rekabet için elit oyuncular geliştirilmesi ihtiyacına cevap vermek ve aynı zamanda her yaşta oyuncuları ve yetenek düzeylerine göre aktif bir yaşam tarzı olarak futbol teşvik etmek için geliştirilmiştir. Kanadalı Spor Merkezleri tarafından geliştirilen Uzun Vadeli Sporcu Gelişim (LTAD) modeli ve şu anda Kanada’da 50 spor organizasyonları tarafından kabul ediliyor ve Uzun Vadeli Sporcu Gelişim (LTAD) modeli ile uyum içinde, LTAD futbolcuların gelişiminde 7 aşamadan oluşur:

Aşama 1: Aktif Başlangıç (U4-U6 Kız ve Erkek)

Aşama 2: Temel Evre (U6-U8 Kız – U6-U9 Erkek)

Aşama 3: Antrenman Yapmayı Öğrenme (U8-U11 Kız – U9-U12 Erkek)

Aşama 4: Antrenman İçin Antrenman Uygulaması (U11-U15 Kız – U12-U16 Erkek)

Aşama 5: Rekabet Etmek İçin Antrenman Uygulaması (U15-U19 Kız – U16-U20 Erkek)

Aşama 6: Kazanmak İçin Antrenman Uygulaması (U18+Kız – U19+ Erkek)

Aşama 7: Yaşam İçin Hareket

Anahtar Kelimeler: Futbol, Uzun Vadeli Sporcu Gelişim

Soccer Excellence and Lifelong Participation (Long-Term Player Development Model -Canadian, Ireland and England Example and its Adaptation to Turkey)

Ali ÖZKAN¹, Arzu ÖZKAN²

¹Bartın University, School of Physical Education and Sports, Bartın, TURKEY

²Bartın University, Institute of Educational Sciences, Bartın, TURKEY

Email: ali_ozkan@hotmail.com

Abstract

As the world's most popular sport, soccer is played in virtually every country on earth, engaging players and spectators alike with its exciting movement and unpredictable action. From the perspective of health promotion, soccer is a sport particularly well-suited to the promotion of lifelong activity and wellness. The game is easy to understand, requires very little equipment, and involves simple physical movements that promote cardiovascular and musculoskeletal health. Soccer is an intermittent, high-intensity physical activity that requires well-developed aerobic and anaerobic fitness. Soccer is considered for a physically demanding sport, which requires a high degree of technical skill, strength, agility and endurance. The findings of the studies indicate that aerobic performance is important in determining soccer players performance. On the basis of sport science research and comparative study of soccer player development programs in countries such as England and Ireland, the Work Group has identified the LTPD pathway as the desired model for player development in Canada. LTPD answers the need to develop elite players for international competition, and it also promotes soccer as an active lifestyle for players at all ages and levels of ability. In harmony with the Long-Term Athlete Develop (LTAD) model developed by Canadian Sports Centres and currently being adopted by over 50 sports organizations in Canada and around the world, LTPD recognizes 7 stages in the development of soccer players:

Stage 1: Active Start ages U4-U6

Stage 2: Fundamentals ages U6-U8 females, U6-U9 m

Stage 3: Learning to Train ages U8-U11 females, U9-U

Stage 4: Training to Train ages U11-U15 females, U12-

Stage 5: Training to Compete age U15-U19 females, U

Stage 6: Training to Win ages 18+ females, U19+ males

Stage 7: Active for Life any ages females and males

Keywords: Soccer, Long-Term Player Development

Giriş

Futbolda Mükemmellik ve Yaşam Boyu Katılım

Yetenek seçme ve yönlendirme süreci her ülkenin kendine özgü kültürel ve sosyal düzeyine uymadıkça verimli olamaz. Başarılı olabilmek için tüm faktörlerin uyumlu bir şekilde gence sunulması gerekir. Bu bağlamda kazanılan genç ileri yaşlarda da kendi ülkesinde bu çarkın taşlarında biri olabilsin. Ayrıca daha çok futbolcunun seçilmesi bunların aktif futbol yaşantısı sona erdiğinde antrenör, spor gönüllüsü, hakem, antrenör gibi spor adamı olmalarının yolu açılmalıdır. Kulüpler çok fazla üye olarak antrenörlük, ekipman, araç gereç ve sporcu için maddi destek sağlamaya çalışmalıdır. Yetenekli genç sporcuların okulla sporu birleştirmesini sağlanmalıdır (Kaliteli antrenman, esnek okul programı). Buradan yola çıkarak 7 aşamadan oluşan “Futbolda Mükemmellik ve Yaşam Boyu Katılım” - Uzun Süreli Futbolcu Gelişim Modeli hazırlanmıştır.

Futbolda Mükemmellik ve Yaşam Boyu Katılım Modeli

Aşama 1: Aktif Başlangıç – İlk Topa Vuruş (U4-U6 Kız ve Erkek)

Amaç çocukların hareket etmesini ve aktif olmasını sağlamak ve çocukların okullarda, kulüplerde, rekreasyon merkezlerinde, evlerinde futbolun temel bilgilerini öğrenmesi için fırsat sağlanmalıdır. Amaç yarışmaya ya da rekabete dayanan değil; yetişkinler ve çocukların birlikte hareket etmesini sağlayıcı bir içeriğe sahip futbol oyunu olmalıdır. Basit temel hareket becerilerini öğrenmesi için fiziksel öğretim programları geliştirmek. (Koşma, Sıçrama, Dönme, Fırlatma, Topa vurma, Top Kapma). Çocuklar yetişkinlerle birebir top ile oynamaktan zevk almakta ve teknik bakımdan gereken alıştırmaları da farkında olmadan yapmaktadır (Top sürme, Topa Vurma, Şut Çekme). Yetişkinlerin çocuk sporcuları oyuna davet etmesi, yetişkin rakipleri tarafından oyun esnasında vuruş yapmasına ve gol atmasına izin vermesi oyuncunun başarılı olması konusunda onu cesaretlendirir. Çocuklar ilgilerini kaybettiklerinde yetişkinler tedbirli olmalı ve oyuna ara vermelidirler. Bu aşamada oyuncular ek olarak farklı aktivitelere katılmalıdırlar. Fiziksel gelişimi ve geniş tabanlı temel hareket becerilerini yükseltmek için yüzme ve iyi yapılandırılmış beden eğitimi (futbola özgü eğitsel oyun) programları önerilmelidir.

Aşama 2: Temel Evre – Top ile Eğlence (U6-U8 Kız – U6-U9 Erkek)

Bu aşamada çocuklara antrenörler ve öğretmenler tarafından özgür olacakları bir ortam sağlanmalıdır ve onları teşvik edici bir şekilde eğlenceli öğrenme ortamı meydana getirmelidirler. Hareketin temelini oluşturan çeviklik, denge, koordinasyon ve hız; koşma, dönüş, topa vuruş, topu fırlatma, top kapma kadar önemli olduğundan fiziksel öğretim programında bunların önemini vurgulamak gerekmektedir. Topla temas içeren topu hissetmesini sağlayıcı kesintisiz hareket egzersizleri ve oyunlarla donanmış teknik eğitim ve öğretim sağlanmalı (Pas alırken top kontrolünü kazanma, Top sürme, 25m kadar pas atma, Topu ileriye doğru vurma, Gol vuruşu yapabilme). Küçük çocukların doğal olarak ben merkezli olduğunu unutmamak gerekir. Bu yüzden çocuklar eğitilirken temel taktiğe ait kavramları grup içinde ve dayanışma içeren uygulamalarla adapte edilmeli. Oyunu en iyi şekilde anlama, karar verme ve temel oyun zekasını öğretmede oyunun eğitim şartları etkili olmaktadır. Bu aşamadaki çocukların gelişim özelliklerine uygun 3v3, 4v4 ve 5v5 oyun

biçiminde takımlar oluşturulmalı ve sezon 12 ile 20 hafta olmalı. Temel lig fikstürü oluşturulmalı fakat temel olarak genişletilmiş kutlama formatında ve eğlence anlaşılır biçimde vurgulanmalıdır. Kaleci dahil tüm oyuncular eşit süre ve tüm oyun mevkilerinde oynamayı denemelidirler. Çocuklar buna ilaveten değişik aktivitelere katılmaya devam etmelidirler. Top oyunlarına ilaveten yüzmeye ve iyi yapılandırılmış beden eğitimi programları önerilmelidir.

Aşama 3: Antrenman Yapmayı Öğrenme – Öğrenmenin Altın Çağı (U8-U11 Kız – U9-U12 Erkek)

Bu aşamada rol modellerinin etkisi çok önemlidir. Çocuklar ünlü oyuncular ve başarılı takımlarla kendilerini özdeşleştirirler. Onlar gibi yaratıcı beceriler öğrenmek isterler. Beceri gösterme çok önemlidir ve oyuncular yaptıklarının en iyisini öğrenirler. Temel beceri antrenmanı esnasında yüksek uyarılmışlık seviyesine sahip olurlar ve oyuncular kendi merkeziyetçiliklerinden kurtulup kendilerini eleştirmeye başlarlar. Buda oyunun temel prensiplerini ve antrenmanın ahlakını-disiplinini öğretmek için önemli bir zamandır. Tekrarlar tekniğin mükemmelleşmesini sağlamada önemli rol oynar. Teşvik edici öğrenme için daha ilgi çekici ve eğlenceli ortam yaratmak gereklidir. Bu aşama hız, esneklik ve becerilerin geliştirilmesi için en uygun zamandır ve fiziksel antrenmanın hedefinde bu yetenekleri geliştirilmesi amaçlanmalıdır. Ayrıca bu aşamada temel futbol oyununun içinde daha çok futbolla ilişkili hareketleri içeren geliştirici ve yapılandırıcı bir şekilde tekniksel antrenman hedeflenmelidir. Taktiksel antrenman geliştirirken oyuncuların saha farkındalıklarının yaratılması gerekmektedir. Oyunculara saha içinde basit kombinasyonlar, yer almalar, kontroller, koşmalar, alan boşaltmalar öğretilmelidir. Bu aşamadaki çocukların gelişim özelliklerine uygun 6v6 ve 8v8 oyun biçiminde takımlar oluşturulmalı ve sezon 16 ile 20 hafta olmalı. Basit lig fikstürü oluşturulmalı fakat temel olarak genişletilmiş kutlama formatında ve eğlence anlaşılır biçimde vurgulanmalıdır. Kaleciler dahil tüm oyuncular eşit süre ve tüm oyun mevkilerinde oynamayı denemelidirler. Ayrıca yarışma oranına bağlı olarak her oyun için 2 ile 3 antrenman uygulaması yapılmalıdır. Farklı spor branşları yine antrenman boyutunda sporcuya futbol içerikli uygulamalarda dengeli bir biçimde yardımcı olmaktadır.

Aşama 4: Antrenman İçin Antrenman Uygulaması –Elit Oyuncu Tanımlanıyor (U11-U15 Kız – U12-U16 Erkek)

Bu aşamada yetenekli genç oyuncuların içinden elit futbol grupları oluşturulur. Bu oyuncular uzun dönem ilgilerini muhafaza etmeyi ve böylece kaygı ve endişeyle başa çıkmayı öğrenir. Bunun yanı sıra bu model için geliştirilmiş oyuncu merkezleri tarafından risk ve sorunlardan kaçınmayı öğrenirler. Bu aşamada bilindiği üzere ani boy uzamasında ve gelişim özelliklerinde ani değişimler bağlı olarak optimal bir antrenman programı takip edilmelidir. Bu dönemde beceri antrenmanları da antrenman şiddetini artırıldığı gibi artırılmalıdır. Böylece zihinsel ve ruhsal dayanıklılık, konsantrasyonda iyileşmeler ortaya çıkmaktadır. Buda öğretim yöntemine yön vermede önemli bir hal almakta oyun içinde uygulanan taktikler anlamında oyuncuların farkındalıklarını artırmaktadır. Sporcular kendilerini eleştirici ve bu anlamda inatçı olurlar fakat takım olma adına güçlü bağlar oluşturmaya başlarlar. Fiziksel Antrenman; Esneklik, Isınma ve soğuma disiplini, Çeviklik, Aerobik ve anaerobik dayanıklılık, Kuvvet, Denge, İstikrar gibi birimleri içerir. Beslenme ve özel diyet bilgisi (oyun öncesi, oyun sonrası ve turnuvalara özgü) ve sakatlıktan korunma, dinlenme ve toparlanmanın önemi ayrıntılı bir şekilde anlatılır. Antrenörler kişisel antrenman programı düzenlerken

bireysel gelişim özelliklerine dikkat etmelidirler. Bireysel çalışmalara önem vererek tekniksel eğitimi ortaya koyarak kabiliyetli ve becerikli sporcuların karmaşık pozisyonlardaki özelliklerini geliştirme ön planda yer almalıdır.

Taktiksel antrenmanda ise takım çalışması, mevkisel görevleri ve pozisyon farkındalığı geliştirici küçük alan oyunları ve rekabete dayanan geniş alanlı maçlar oynanır. Zihinsel antrenmanda ise zihinsel hazırlık, gole ortamı hazırlama, kazanma ve kaybetmeyle başa çıkma, zihinsel olarak yarışma rutinine alışma içermelidir. Bu aşamadaki çocukların gelişim özelliklerine uygun 8v8, 9v9 ve 11v11 oyun biçiminde takımlar oluşturulmalı ve sezon yıla yayılmalı ve uygun dinlenme ve toparlanma süresi verilmelidir. Ayrıca yarışma oranına bağlı olarak her oyun için 5 ile 12 antrenman uygulaması yapılmalıdır. U14 ile U16 da ulusal müsabakalara katılacak bölgesel yıldız oyuncuların yer aldığı takımlar oluşturulur. Futbol artık oyuncuların birincil sporu olmuştur fakat futbolu destekleyici branşları da (basketbol, atletizm vb.) oyuncuların yapmaları için teşvik etmek gerekir

Aşama 5: Rekabet Etmek İçin Antrenman Uygulaması –Uluslararası Oyuncular Yetiştiriyor (U15-U19 Kız – U16-U20 Erkek)

Futbola özgü temel becerileri sergilemede uzmanlaşırlar ve çeşitli yarışma koşulları altında daha da bu becerilerini geliştirmeyi öğrenirler. Bu oyuncuların potansiyelleri kendi eforlarıyla, takım arkadaşlarının desteğiyle ve onlara yol gösteren bencil olmayan antrenörleri sayesinde gelişecektir. Bu gelişmeyi sağlayan unsurlar oyunun kalitesi, antrenman ortamı, zihinsel, fiziksel ve teknik kapasitedir. Buda sporcuların performans limitleriyle orantılıdır. Fiziksel Antrenman; esneklik, doğru ısınma ve soğuma, çeviklik, aerobik ve anaerobik dayanıklılık, kuvvet, denge, istikrar içerikli olmalıdır. Beslenme ve özel diyet bilgisi (oyun öncesi, oyun sonrası ve turnuvalara özgü) ve sakatlıktan korunma, dinlenme ve toparlanmanın önemini öğrenmeye devam ederler. Teknik antrenmanın ise temel, pozisyona özel ve tekniğin avantaj sağlaması için uygun zamanda vurgulanması kadar doğru zamanda uygulanması da gerekir. Taktiksel antrenmanda ise takım çalışması, mevkisel görevler, pozisyon farkındalığı, oyun analizi, oyunu değerlendirme verimlilik, yeterlilik öğretilmelidir.

Zihinsel antrenmanda ise konsantrasyon, sorumluluk, disiplin, kendine güven, kişisel motivasyon gole ortamı hazırlama, kazanma ve kaybetmeyle başa çıkma, zihinsel dayanıklılık, oyun anlayışı gibi olgular içermelidir. Ayrıca bu sporcular kendilerini eğitmeleri konusunda televizyondaki karşılaşmaları ve ulusal takım maçlarını seyretmeleri bu sayede zihinsel antrenmanlarını desteklemeleri konusunda yönlendirilmelidirler. Oyun formatı FIFA oyun kurallarına uygun biçimde takımlar oluşturulmalı ve sezon yıla yayılmalı ve uygun dinlenme ve toparlanma süresi içermelidir. Ayrıca yarışma oranına bağlı olarak her oyun için 5 ile 12 antrenman uygulaması yapılmalıdır. Antrenman periyodu planlanırken sporcuların sağlığı ve potansiyel performansı göz önünde bulundurulmalıdır. Oyuncular düzenli olarak yüksek rekabete dayanan profesyonel ve uluslar arası maçlar yapmalıdırlar. Futbol artık oyuncuların birincil sporu olmuştur.

Aşama 6: Kazanmak İçin Antrenman Uygulaması –Dünya Kupası Oyuncuları Yetiştiriyor (U18+Kız – U19+ Erkek)

Oyuncuların fiziksel taktiksel ve psikolojik özellikler tamamen saptanmış, optimal performans odaklı çalışmalar uygulanmıştır. Şiddeti yüksek maçlar sayesinde oyuncuların

taktiksel tecrübeleri artırılmış. Fiziksel antrenmanda başlı başına artık kazanılan fiziksel özellikleri geliştirici ve koruyucu antrenman programları içerir. Toparlanma süresi takip edilip performansları geliştirici ve sağlığı koruyucu antrenman periyodlamaları yapılır. Oyuncuların fiziksel taktiksel ve psikolojik özellikler tamamen saptanmış, optimal performans odaklı çalışmalar uygulanmıştır. Şiddeti yüksek maçlar sayesinde oyuncuların taktiksel tecrübeleri artırılmış. Fiziksel antrenmanda başlı başına artık kazanılan fiziksel özellikleri geliştirici ve koruyucu antrenman programları içerir. Toparlanma süresi takip edilip performansları geliştirici ve sağlığı koruyucu antrenman periyodlamaları yapılır. Tekniksel antrenmanda ise kişiye avantaj sağlamak kişilere özgü stiller ortaya çıkmıştır. Artık sadece genel beceriler değil aynı zamanda pozisyon becerileri de ön plandadır. Taktiksel antrenmanda oyun içinde oyunun durumuna göre değişebilir oyun planları geliştirilmiştir. Oyuncular oyun analizi ve liderlik becerileri sayesinde maç içi taktiksel değişiklikler yapabilmektedir. Zihinsel antrenman sürecinde konsantrasyon, liderlik, disiplin, gol zamanlaması, sorumluluk alma, kişisel güven ve motivasyon, kazanma-kaybetme durumu, zihinsel antrenman kavramları gelişmiştir. Oyun formatı FIFA oyun kurallarına uygun biçimde takımlar oluşturulmalı ve sezon yıla yayılmalı ve uygun dinlenme ve toparlanma süresi içermelidir. Ayrıca yarışma oranına bağlı olarak her oyun için 5 ile 12 antrenman uygulaması yapılmalıdır. Oyuncular düzenli olarak yüksek rekabete dayanan profesyonel ve uluslar arası maçlar yapmalıdırlar. Futbol artık oyuncuların birincil sporu olmuştur.

Aşama 7: Yaşam İçin Hareket –Sağlık ve Herkes için Spor

Uzun süreli sporcu gelişim modeli içindeki bu aşama sporcu sadece rekreasyonel aktivite olarak futbol tercih etmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Futbolun, “sağlıklı yaşam için spor” kavramı kapsamında yer alması gerekliliği ön plandadır. Bütün yaş ve becerideki oyuncular başarısızlıktan dolayı ve/ veya bir sebepten profesyonel amaçlı oynamayı bırakırlar, uzun süreli sporcu gelişim modeli hangi yaş olursa olsun geç katılımcı kişilerin adresi olarak futbolu ön plana çıkarır. Çoğu katılımcı hayatının belli dönemlerinde çocuklarıyla birlikte futbol branşına katılır. Bu geç kalmış katılımcılar yeni öğrenecekleri becerileri eğlenceli ve sağlıklı bir şekilde öğrenmeyi tercih ederler. Bu aşamada asıl amaç sağlıklı bir uzun yaşam futbolla sağlanmak istenir. Bu rekreasyonel oyuncuların aktif yaşamlarını futbol oynayarak, spor yöneticiliği ve idarecilik yaparak geçirmesi hedeflenir. Bu sporla uğraşan sporcular ileri yaşlarda spor kariyerlerini, antrenör, hakem, idareci gibi aktif görev misyonu üstlenmelidir.

Sonuç

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yetenek seçme ve yönlendirme süreci her ülkenin kendine özgü kültürel ve sosyal düzeyine uymadıkça başarının sağlanması ve bu programın verimli olması beklenemez. Başarılı olabilmek için tüm faktörleri düşünmek buna uygun planlama ve program yapmak, uyumlu bir şekilde genç bireylere sunulması gerekmektedir. Gençlere yapılan bu uygulama ve yönlendirme sayesinde gençler ileri yaşlarda da kendi ülkesinde bu çarkın bir dişlisi olarak hizmet verebilsin ve fayda sağlayabilsin. Bu bağlamda bu çalışmada ifade edilen konu açısından daha çok futbolcunun seçilmesi bunların aktif futbol yaşantısı sona erdiğinde antrenör, spor gönüllüsü, hakem, antrenör gibi spor adamı olmalarının yolu açılacak uygulamaların yapılması çok önemlidir. Bu yapılacak değişiklikler sayesinde kulüpler çok fazla üye alarak antrenörlük, ekipman, araç gereç ve sporcu için

maddi destek sağlamaya teşvik edilmesi. Yetenekli genç sporcuların okulla sporu birleştirmesini sağlanması gerekmektedir (Kaliteli antrenman, esnek okul programı). Böylece kaliteli futbolcunun yetişmesi sağlanabilecek ve aktif sporculuğu bittiğinde de bu branşa yardımcı gönüllü olarak hizmete devam edeceklerdir. Yukarıda ifade edilen 7 aşama futbol branşının geliştirilmesi ve ileri ki yıllarda daha güçlü bir yapıya sahip olması için yapılmış uygulamaları içermektedir. Bu bağlamda yukarıda ifade edilen farklı ülke uygulamalarından yola çıkarak Türkiye’de uygulanabilecek “Futbolda Mükemmellik ve Yaşam Boyu Katılım” - Uzun Süreli Futbolcu Gelişim Modeli hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

Balyi I (1998). Long-term planning of athlete development, multiple periodisation, modeling and normative data.” FHS: The UK’s quarterly Coaching Magazine, (1): 8-11.

Balyi I (2001). Sport system building and long-term athlete development in Canada: the situation and solutions. ”Coaches Report: The Official Publication of the Canadian Professional Coaches Association, 8(1): 25-28.

Canadian Sport for Life: Long-Term Athlete Development Resource Paper. Canadian Sport Centres, 2005.

Football for the Future: The Football Association of Ireland Technical Development Plan 2004-2008. Dublin: New Century Publishing, 2004.

Growe J (2007). Welness to world cup long term players development. First Edition, Canada: Canadian Soccer Association Books.

Küçük V (2009). Futbolda yetenek seçimi. TFF- FGM. FUTBOL EĞİTİM YAYINLARI -4. İstanbul: Elma Basım.